

145

ZARZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW

z dnia 18 czerwca 1974 r.

w sprawie planów kont dla jednostek gospodarki społecznej.

Na podstawie art. 91 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 25 listopada 1970 r. — Prawo budżetowe (Dz. U. Nr 29, poz. 244) zarządza się, co następuje:

§ 1. Przepisy zarządzenia dotyczą:

- 1) przedsiębiorstw, zakładów i innych jednostek państwowych działających według zasad rozrachunku gospodarczego,
- 2) central zjednoczeń i jednostek równorzędnych oraz jednostek utrzymywanych z narzutów na koszty własne przedsiębiorstw i zakładów,
- 3) jednostek budżetowych,
- 4) zakładów budżetowych,
- 5) banków oraz instytucji ubezpieczeniowych, pożyczkowych i oszczędnościowych,
- 6) przedsiębiorstw mających formę spółek handlowych, w których Skarb Państwa, przedsiębiorstwa państwowe lub spółdzielnie posiadają udziały wynoszące ponad 50% kapitału zakładowego,
- 7) spółdzielni i związków spółdzielni oraz ich przedsiębiorstw i zakładów,
- 8) organizacji społecznych i prowadzonych przez nie przedsiębiorstw i zakładów,
- 9) szkół wyższych i jednostek badawczych,
- 10) innych jednostek gospodarki społecznej — zwanych dalej jednostkami.

§ 2. 1. Ustala się ujednoczony wykaz kont syntetycznych, oznaczonych symbolami dwucyfrowymi, i zasady ich funkcjonowania — zwane dalej jednolitym planem kont; jednolity plan kont stanowi załącznik do zarządzenia.

2. Jednolity plan kont jest podstawą do opracowania branżowych planów kont.

3. Podstawą opracowania branżowych planów kont są również typowe plany kont ustalone przez Ministerstwo Finansów w porozumieniu z zainteresowanymi ministerstwami i Głównym Urzędem Statystycznym — zgodnie

z jednolitym planem kont — i zatwierdzone przez Ministra Finansów. Typowe plany kont opracowywane są dla ujednoczenia branżowych planów kont jednostek należących do określonego działu lub gałęzi gospodarki narodowej lub prowadzących działalność według określonego systemu ekonomiczno-finansowego.

§ 3. 1. Jednostki obowiązane są prowadzić księgowość według zasad ustalonych we właściwym dla nich branżowym planie kont.

2. Branżowy plan kont powinien zawierać:

- 1) wykaz kont syntetycznych, oznaczonych symbolami trzycyfrowymi lub czterocyfrowymi, jeżeli istnieje uzasadniona względami gospodarczymi potrzeba dalszej rozbudowy kont syntetycznych; utworzone konta syntetyczne w branżowym planie kont powinny być zgodne co do treści ekonomicznej z odpowiednimi kontami syntetycznymi jednolitego planu kont; kontom branżowego planu kont nadaje się symbole cyfrowe ustalone przez zastosowanie klasyfikacji dziesiętnej.
- 2) wykaz kont (pozycji) analitycznych, które mają być prowadzone do poszczególnych kont syntetycznych,
- 3) zasady funkcjonowania kont, które powinny określać szczegółowo treść i sposób prowadzenia kont zawartych w wykazie dla typowych dla danej branży operacji gospodarczych,
- 4) zasady rachunku kosztów.

3. Jeżeli dla określonych jednostek ustalony został typowy plan kont, wykazy kont i zasady, o których mowa w ust. 2, powinny być zgodne z jego wytycznymi.

§ 4. 1. Branżowe plany kont ustalane są:

- 1) dla jednostek państwowych — przez ministerstwa i urzędy centralne,
 - 2) dla jednostek spółdzielczych — przez centralne związki spółdzielni.
2. Branżowym planem kont dla organizacji społecznych jest właściwy typowy plan kont. Na wniosek zarządu

głównego organizacji społecznej, uzasadniony charakterem jej działalności, właściwy organ państwowy nadzorujący tę organizację może zezwolić na opracowanie dla niej branżowego planu kont.

3. Ministerstwa i urzędy centralne oraz centralne związki spółdzielni mogą upoważnić do ustalenia branżowych planów kont zjednoczenia lub jednostki równorzędne.

4. Branżowy plan kont należy ustalić odrębnie dla każdej branży wymienionej w klasyfikacji gospodarki narodowej; jeżeli jednostki objęte jedną branżą działają według różnych systemów ekonomiczno-finansowych lub prowadzą różne rodzaje działalności, należy dla nich opracować odrębne branżowe plany kont.

5. Dla jednostek należących do różnych branż, ale prowadzących podobną działalność lub wchodzących w skład jednej organizacji gospodarczej (kombinatu, związku spółdzielni itp.), może być ustalony wspólny branżowy plan kont, pod warunkiem jednak, że zapewnia on podział informacji o działalności jednostek na poszczególne branże klasyfikacji gospodarki narodowej przewidziany w obowiązującej sprawozdawczości.

§ 5. Ministerstwa, urzędy centralne, centralne związki spółdzielni i organizacje społeczne obowiązane są do wprowadzenia zmian w branżowych planach kont na wniosek Ministerstwa Finansów w wypadku, gdy jest to uzasadnione potrzebami sprawozdawczości lub systemu finansowego i planowania.

§ 6. Zagadnienia nie unormowane w branżowych planach kont jednostki mogą rozstrzygać we własnym zakresie, stosując się do zasad przyjętych w nauce rachunkowości.

§ 7. Z dniem 1 stycznia 1976 r. tracą moc:

- 1) zarządzenie Ministra Finansów z dnia 31 grudnia 1953 r. w sprawie ramowego planu kont dla banków (Monitor Polski z 1954 r. Nr A-17, poz. 317);
- 2) zarządzenie Ministra Finansów z dnia 30 czerwca 1959 r. w sprawie planów kont dla jednostek gospodarki uspołecznionej (Monitor Polski z 1959 r. Nr 66, poz. 341 oraz z 1965 r. Nr 30, poz. 165 i Nr 65, poz. 370);
- 3) zarządzenie Ministra Finansów z dnia 12 sierpnia 1963 r. w sprawie opracowywania i wykonywania budżetu oraz prowadzenia rachunkowości przez organizacje społeczne, dotowane z budżetu Państwa (Monitor Polski Nr 67, poz. 331),
- 4) zarządzenie Ministra Finansów z dnia 25 października 1972 r. w sprawie przepisów o rachunkowości budżetowej (Monitor Polski Nr 49, poz. 261).

§ 8. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z tym że plany kont, o których mowa w zarządzeniu, mają zastosowanie od dnia 1 stycznia 1976 r.

Minister Finansów: S. Jędrzychowski

Załącznik do zarządzenia Ministra Finansów z dnia 18 czerwca 1974 r. (poz. 145).

JEDNOLITY PLAN KONT

A. WYKAZ KONT

ZESPÓŁ 0 — ŚRODKI TRWAŁE I INWESTYCJE

00	Środki trwałe
01	Umorzenie środków trwałych
03	Udziały krajowe
04	Udziały zagraniczne
05	Pozostałe wartości trwałe
08	Inwestycje
09	Z*)

ZESPÓŁ 1 — ŚRODKI PIENIĘŻNE I RACHUNKI BANKOWE

10	Środki pieniężne krajowe i ich emisja
11	Środki pieniężne zagraniczne i metale szlachetne
13	Rachunki krajowe w walucie polskiej
14	Rachunki zagraniczne w walucie polskiej
15	Rachunki krajowe w walutach obcych
16	Rachunki zagraniczne w walutach obcych
17	Rachunki oszczędności i pożyczek dla ludności
18	Rachunki działalności inwestycyjnej i finansowo wyodrębnionej
19	Z

ZESPÓŁ 2 — ROZRACHUNKI I ROSZCZENIA

20	Rozrachunki krajowe z odbiorcami i dostawcami
21	Rozrachunki zagraniczne z odbiorcami i dostawcami
22	Rozrachunki z budżetami

f) Zarezerwowane dla kont pozabilansowych.

23	Rozrachunki z pracownikami
24	Pozostałe rozrachunki krajowe
25	Pozostałe rozrachunki zagraniczne
26	Rozliczenia i roszczenia krajowe
27	Rozliczenia i roszczenia zagraniczne
28	Rozrachunki, rozliczenia i roszczenia działalności inwestycyjnej i finansowo wyodrębnionej
29	Z

ZESPÓŁ 3 — MATERIAŁY, PRZEDMIOTY NIETRWAŁE I TOWARY HANDLOWE

30	Rozliczenie zakupu
31—32	Materiały i przedmioty nietrwałe
33—34	Towary handlowe
35	Przedmioty nietrwałe w użytkowaniu
36	Umorzenie przedmiotów nietrwałych
38	Zapasy działalności inwestycyjnej i finansowo wyodrębnionej
39	Z

ZESPÓŁ 4 — KOSZTY DO ROZLICZENIA I STRATY

40	Amortyzacja
41	Zużycie materiałów, przedmiotów nietrwałych i energii
42	Usługi materialne
43	Wynagrodzenia
44	Narzuty na wynagrodzenia
45	Odpisy na fundusze specjalne
46	Usługi niematerialne i podatki
47	Nadzwyczajne straty materialne
48	Nadzwyczajne straty niematerialne
49	Rozliczenie kosztów

ZESPÓŁ 5 — KOSZTY ROZLICZONE

50—52	Działalność podstawowa
53	Działalność pomocnicza
54	Działalność bytowa
55	Działalność zarządu
58	Rozliczenie działalności

ZESPÓŁ 6 — PRODUKTY

60—62	Produkty gotowe
63	Produkcja nie zakończona
64	Rozliczenia międzyokresowe
67	Inwentarz żywy
69	Z

ZESPÓŁ 7 — DOCHODY I ZYSKI

70—71	Sprzedaż produkcji materialnej
72	Sprzedaż usług niematerialnych
73	Sprzedaż towarów handlowych
74	Wyrównanie rentowności
75	Dochody finansowe
76	Pozostałe dochody
77	Nadzwyczajne zyski materialne
78	Nadzwyczajne zyski niematerialne

ZESPÓŁ 8 — FUNDUSZE ZASADNICZE I WYNIKI FINANSOWE

80—83	Fundusze zasadnicze
84	Rezerwy i dochody przyszłych okresów
86	Wynik finansowy
87	Podział wyniku
88	Finansowanie działalności
89	Z

ZESPÓŁ 9 — BUDŻET I FUNDUSZE SPECJALNEGO PRZEZNACZENIA

90	Wpływy budżetowe
91	Wydatki budżetowe
92	Środki budżetowe otrzymane
93	Środki budżetowe przekazane
94	Niedobory i nadwyżki budżetów
95—97	Fundusze specjalne
98	Fundusze inwestycyjne
99	Z

B. ZASADY FUNKCJONOWANIA KONT

§ 1. Ilekroć dla wyjaśnienia zasad funkcjonowania kont jednolitego planu kont użyto określenia:

- 1) „ewidencja szczegółowa” — należy przez nie rozumieć:
 - a) konta syntetyczne o trzycyfrowych lub czterocyfrowych symbolach, o których mowa w § 3 zarządzenia,
 - b) konta analityczne, rejestry i inne urządzenia księgowo (np. tabulogramy),
 - c) odpowiednio znakowane zapisy na kontach, w rejestrach lub innych urządzeniach księgowych (np. w tabulogramach),
 - d) odpowiednio archiwowane dokumenty stanowiące podstawę księgowania,

- e) inne rozwiązania techniczne ewidencji zapewniające uzyskanie danych określonych w zasadach funkcjonowania kont;
- 2) „cena ewidencyjna” — należy przez nie rozumieć rzeczywistą lub planowaną cenę będącą podstawą ewidencji wartościowej danego rzeczowego składnika majątku, stosownie do obowiązujących w tym zakresie zasad prowadzenia ewidencji; ceną tą może być odpowiednio:
 - a) cena zakupu,
 - b) cena nabycia,
 - c) cena sprzedaży,
 - d) koszt wytworzenia,
 - e) inna cena określona w odrębnych przepisach;
- 3) „produkty” — należy przez nie rozumieć wykonane przez jednostkę wyroby gotowe, roboty i usługi zakończone, półfabrykaty oraz produkcję w toku; na równi z nimi traktuje się rozliczenia międzyokresowe kosztów oraz — jeżeli przewidują to odrębne przepisy — rozliczenia międzyokresowe strat nadzwyczajnych obciążających działalność eksploatacyjną;
- 4) „typ działalności” — należy przez nie rozumieć część całokształtu działalności jednostki określoną jako:
 - a) działalność podstawowa, to jest stanowiąca główny cel utworzenia tej jednostki (np. produkcja rolno jest działalnością podstawową państwowych gospodarstw rolnych),
 - b) działalność pomocnicza, to jest prowadzona w celu umożliwienia i ułatwienia wykonania zadań lub obsługi innych typów działalności jednostki,
 - c) działalność bytowa, to jest prowadzona w celu zaspokojenia potrzeb bytowych pracowników,
 - d) działalność zarządu, to jest polegająca na kierowaniu całokształtem działalności danej jednostki, a więc wszystkimi jej typami,
 - e) działalność inwestycyjna, czyli polegająca na wykonywaniu inwestycji ze środków funduszy inwestycyjnych lub innych środków przeznaczonych na inwestycje,
 - f) działalność finansowo wyodrębniona, to jest polegająca na wykonywaniu zadań finansowanych ze środków funduszy specjalnych;
- 5) „działalność eksploatacyjna” — należy przez nie rozumieć wspólną nazwę dla typów działalności wymienionych w pkt 4 pod lit. a), b), c) oraz d);
- 6) „odmiana działalności” lub „kierunek działalności” — należy przez nie rozumieć części składowe typów działalności (np. produkcja roślinna jest odmianą działalności podstawowej państwowych gospodarstw rolnych);
- 7) „rodzaj działalności” — należy przez nie rozumieć branżę klasyfikacji gospodarki narodowej, do której została zaliczona działalność podstawowa danej jednostki, zgodnie z jej przeważającym charakterem; branżę klasyfikacji gospodarki narodowej określa podstawowy numer statystyczny (numer z symbolem P) tej jednostki; zakłady działające według zasad pełnego wewnętrznego rozrachunku gospodarczego, którym nadano numer wewnętrzny (numer z symbolem W) zaliczają swoją działalność do branży wynikającej z numeru z symbolem W;
- 8) „konto” — należy przez nie rozumieć również rejestry, dzienniki oraz inne urządzenia ewidencji księgowo,

służące do ewidencji operacji gospodarczych piśmem ręcznym lub maszynowym, a także zestawienia liczbowe (tabulogramy) otrzymywane jako rezultat przetwarzania danych za pomocą elektronicznych maszyn cyfrowych lub innych maszyn do przetwarzania danych, jeżeli pozwalają ustalić salda kont przewidzianych w branżowym planie kont.

§ 2. 1. W wypadku gdy obowiązujące przepisy dotyczące sprawozdawczości finansowej nakładają obowiązek wykazywania w sprawozdaniach obrotów określonych kont, stosowana technika księgowości powinna umożliwić prawidłowe ustalenie wysokości tych obrotów.

2. Obowiązki w zakresie prowadzenia ewidencji szczegółowej, wynikające z zasad funkcjonowania kont jednolitego planu kont, należy uważać za wymagania minimalne. Mogą one stosownie do potrzeb poszczególnych jednostek być powiększone, pod warunkiem jednak zachowania treści ekonomicznej wymagań minimalnych. Obowiązki w zakresie ewidencji szczegółowej ulegają również zwiększeniu lub zmianie, jeżeli jest to niezbędne do sporządzenia sprawozdawczości finansowej, zgodnie z każdorazowo obowiązującymi przepisami.

3. Jednostki, które do rozliczania i ewidencji kosztów w układzie kalkulacyjnym zostaną zobowiązane postanowieniami branżowego planu kont, mają obowiązek prowadzić konta wymienione w zespole 5 — „Koszty rozliczone”.

4. Jednostki zobowiązane postanowieniami branżowego planu kont do prowadzenia kont zespołu 5 — „Koszty rozliczone” mogą być zwolnione od prowadzenia kont 40—46 zespołu 4 — „Koszty do rozliczenia i straty”, jeżeli ewidencja szczegółowa prowadzona do kont zespołu 5 oraz konta 64 zapewnia ustalenie wysokości poniesionych kosztów prostych z podziałem według ich rodzaju.

5. Rozrachunki, rozliczenia i roszczenia oraz materiały i towary handlowe działalności finansowo wyodrębnionej podlegają ewidencji na kontach 28 i 38 tylko w wypadku, gdy działalność ta prowadzona jest w szerokim zakresie, a obowiązek prowadzenia tych kont przewidziany jest w branżowym planie kont. W pozostałych wypadkach rozrachunki, rozliczenia i roszczenia oraz materiały i towary handlowe działalności finansowo wyodrębnionej ewidencjonuje się łącznie z rozrachunkami, rozliczeniami i roszczeniami oraz materiałami i towarami handlowymi działalności eksploatacyjnej.

6. W wypadku gdy dla celów statystyczno-sprawozdawczych niezbędne jest uzyskiwanie informacji również w innych układach niż przewidziane w jednolitym planie kont, ewidencja określonych aktywów, pasywów, kosztów i dochodów oraz strat i zysków może być dokonywana według dodatkowych układów klasyfikacyjnych i przy zastosowaniu odmiennej korespondencji kont niż ustalona w zasadach ich funkcjonowania, pod warunkiem, że treść ekonomiczna sald kont jednolitego planu kont nie ulegnie zmianie.

7. W wypadku gdy obowiązek ustalania dla celów statystyczno-sprawozdawczych określonych informacji zostanie zniesiony lub zawieszony, prowadzenie odpowiednich kont przewidzianych w jednolitym planie kont może ulec również zawieszeniu lub zniesieniu, a korespondencja innych kont — zmianie.

§ 3.

Jednostki upoważnione do opracowania branżowych planów kont ustalają dowolnie funkcjonowanie kont

pozabilansowych, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

§ 4.

Zespół 0 — Środki trwałe i inwestycje

Konta zespołu 0 przeznaczone są do ewidencji:

- środków trwałych,
- udziałów krajowych i zagranicznych,
- pozostałych wartości trwałych,
- inwestycji.

Środki trwałe ujmowane są na kontach zespołu 0 w wartości brutto, to znaczy, że ich wartość początkowa ewidencjonowana jest odrębnie niż ich umorzenie.

§ 5.

00 — Środki trwałe

Konto 00 przeznaczone jest do ewidencji środków trwałych i inwestycji w obcych środkach trwałych — zwanych dalej środkami trwałymi — w ich wartości początkowej.

Na stronie Wn konta 00 księguje się wszelkie zwiększenia, a na stronie Ma — wszelkie zmniejszenia stanu i wartości początkowej środków trwałych (z wyjątkiem umorzenia).

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 00 powinna zapewnić co najmniej ustalenie:

- a) wartości początkowej poszczególnych obiektów inwentarowych środków trwałych z podziałem na:
 - środki trwałe produkcyjne,
 - środki trwałe nieprodukcyjne,
 a w tych ramach na rodzaje środków trwałych wynikające z ich klasyfikacji;
- b) ośrodków, to jest osób lub komórek organizacyjnych odpowiedzialnych majątkowo za powierzone im środki trwałe.

Ponadto ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 00 powinna umożliwić należyte obliczanie zużycia środków trwałych.

Saldo konta 00 wyraża wartość początkową środków trwałych.

§ 6.

01 — Umorzenie środków trwałych

Konto 01 służy do ewidencji zmniejszeń wartości początkowej środków trwałych z tytułu ich zużycia ustalonego zgodnie z obowiązującymi stawkami amortyzacyjnymi.

Konto 01 występuje w jednostkach zobowiązanych do umarzania środków trwałych.

Na stronie Ma konta 01 księguje się wszelkie zwiększenia, a na stronie Wn — wszelkie zmniejszenia umorzenia wartości początkowej środków trwałych.

Ewidencję szczegółową do konta 01 należy prowadzić według zasad ustalonych dla konta 00. Dla kont 00 i 01 można prowadzić wspólną ewidencję szczegółową.

Saldo konta 01 wyraża stan umorzenia środków trwałych.

§ 7.

03 — Udziały krajowe

Konto 03 przeznaczone jest do ewidencji pieniężnych i rzeczowych udziałów w innych jednostkach krajowych.

Na stronie Wn konta 03 księguje się zwiększenia, a na stronie Ma — zmniejszenia stanu udziałów krajowych.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 03 powinna umożliwić ustalenie wartości poszczególnych udziałów w każdej jednostce.

Saldo konta 03 oznacza stan udziałów krajowych.

§ 8.

04 — Udziały zagraniczne

Konto 04 przeznaczone jest do ewidencji pieniężnych i rzeczowych udziałów w jednostkach (przedsiębiorstwach, bankach) zagranicznych.

Na stronie Wn konta 04 księguje się zwiększenia, a na stronie Ma — zmniejszenia stanu udziałów zagranicznych.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 04 powinna umożliwić ustalenie wartości poszczególnych udziałów w każdej jednostce zagranicznej w walucie krajowej i zagranicznej.

Saldo konta 04 oznacza stan udziałów zagranicznych.

§ 9.

05 — Pozostałe wartości trwałe

Konto 05 przeznaczone jest do ewidencji wartości niematerialnych i prawnych oraz innych wartości trwałych określonych w odrębnych przepisach, a także papierów wartościowych w jednostkach innych niż banki. (Banki ewidencjonują papiery wartościowe na kontach zespołu 1).

Na stronie Wn konta 05 księguje się zwiększenia, a na stronie Ma — zmniejszenia stanu pozostałych wartości trwałych.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 05 powinna umożliwić ustalenie wartości poszczególnych rodzajów pozostałych wartości trwałych.

Jeżeli przepisy przewidują obowiązek umarzenia określonych wartości niematerialnych i prawnych, ewidencja szczegółowa powinna również zapewnić możliwość ustalenia ich wartości początkowej i dotychczasowego umorzenia.

Saldo konta 05 oznacza stan pozostałych wartości trwałych.

§ 10.

08 — Inwestycje

Konto 08 służy do ewidencji kosztów inwestycji.

Na stronie Wn konta 08 księguje się poniesione koszty dotyczące:

- robót budowlano-montażowych prowadzonych zarówno przez obcych wykonawców, jak i we własnym zakresie,
 - zakupów maszyn, urządzeń, środków transportowych, narzędzi i inwentarza, dokonywanych zarówno od kontrahentów, jak i od własnej działalności eksploatacyjnej
- oraz inne koszty inwestycji.

Na stronie Ma konta 08 księguje się wartość uzyskanych efektów działalności inwestycyjnej.

Na koncie 08 ujmuje się również straty i zyski inwestycyjne.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 08 powinna zapewnić co najmniej wyodrębnienie kosztów inwestycji według poszczególnych zadań oraz rodzajów efektów działalności inwestycyjnej.

Saldo konta 08 oznacza wartość inwestycji nie zakończonych.

§ 11.

Zespół 1 — Środki pieniężne i rachunki bankowe

Konta zespołu 1 przeznaczone są do ewidencji:

- 1) przechowywanych w skarbcach i kasach:
 - a) krajowych środków płatniczych,
 - b) zagranicznych środków płatniczych oraz metali szlachetnych;
- 2) lokowanych na rachunkach w bankach krajowych:
 - a) krajowych środków pieniężnych,
 - b) zagranicznych środków pieniężnych;
- 3) zagranicznych środków pieniężnych lokowanych na rachunkach w bankach zagranicznych;
- 4) udzielanych przez banki krajowe:
 - a) kredytów w krajowych środkach pieniężnych,
 - b) kredytów w zagranicznych środkach pieniężnych;
- 5) udzielanych przez banki zagraniczne kredytów w zagranicznych środkach pieniężnych;
- 6) wkładów oszczędnościowych i kredytów dla ludności;
- 7) wszelkich innych środków pieniężnych krajowych i zagranicznych;
- 8) emisji środków płatniczych.

Zadaniem kont zespołu 1 jest odzwierciedlenie operacji pieniężnych oraz obrotów i stanów rachunków bankowych wyrażających należności lub zobowiązania z tytułu lokat lub kredytów bankowych.

§ 12.

10 — Środki pieniężne krajowe i ich emisja

Konto 10 przeznaczone jest do ewidencji krajowych środków pieniężnych (gotówki w kasie, czeków obcych, papierów wartościowych posiadanych przez banki itp.). Ujmuje się na nim również operacje przeprowadzane w krajowych środkach pieniężnych specjalnych (bony Banku PKO, чеки podróżne i inne). Ponadto konto 10 służy do ewidencji emisji środków pieniężnych.

Na stronie Wn konta 10 księguje się wpływy krajowych środków pieniężnych i zmniejszenia stanu emisji, a na stronie Ma — rozchody krajowych środków pieniężnych i zwiększenia stanu emisji.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 10 powinna umożliwić ustalenie w walucie krajowej i ewentualnie zagranicznej:

- a) stanu gotówki,
- b) stanu poszczególnych rodzajów innych środków pieniężnych w skarbcach i kasach, a także stanu emisji krajowych środków pieniężnych.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 10 powinna zapewnić również ustalenie wartości krajowych środków pieniężnych powierzonych poszczególnym osobom majątkowo za nie odpowiedzialnym.

Konto 10 może wykazywać dwa salda. Saldo Wn oznacza stan krajowych środków pieniężnych w skarbcach i kasach, a saldo Ma — stan krajowych środków pieniężnych nie wprowadzonych do obiegu.

§ 13.

11 — Środki pieniężne zagraniczne i metale szlachetne

Konto 11 służy do ewidencji zagranicznych środków pieniężnych (gotówki w kasie, czeków obcych, papierów wartościowych posiadanych przez banki itp.) oraz metali szlachetnych (z wyjątkiem metali szlachetnych zużywanych w produkcji, które podlegają ewidencji na kontach zespołu 3 oraz produktów wytworzonych z metali szlachetnych objętych ewidencją na kontach zespołu 6). Ujmuje się na nim również operacje przeprowadzane w zagranicznych środkach pieniężnych specjalnych (czeki podróżne i inne).

Na stronie Wn konta 11 księguje się wpływy zagranicznych środków pieniężnych oraz przychody metali szlachetnych, a na stronie Ma — wydatki zagranicznych środków pieniężnych i rozchody metali szlachetnych.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 11 powinna zapewnić ustalenie:

- wyrażonego w walucie zagranicznej i krajowej stanu poszczególnych rodzajów zagranicznych środków pieniężnych z podziałem na poszczególne waluty,
- ilości i wartości metali szlachetnych w skarbcach z podziałem według ich rodzaju.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 11 powinna zapewnić również ustalenie wartości zagranicznych środków pieniężnych i metali szlachetnych powierzonych poszczególnym osobom majątkowo za nie odpowiedzialnym.

Saldo konta 11 oznacza stan zagranicznych środków pieniężnych w walucie krajowej oraz metali szlachetnych.

§ 14.

13 — Rachunki krajowe w walucie polskiej

Konto 13 służy do ewidencji polskich środków pieniężnych znajdujących się na rachunkach bankowych i uzyskanych lub udzielonych kredytów w walucie polskiej, przeznaczonych na finansowanie działalności eksploatacyjnej jednostek.

Na koncie 13 ewidencjonuje się również polskie środki pieniężne lokowane na rachunkach bankowych (bieżących, czekowych itp.) przez innych kontrahentów krajowych (osoby fizyczne oraz jednostki gospodarki nieuspołecznionej).

Na stronie Wn konta 13 księguje się w jednostkach lokujących środki pieniężne na rachunkach bankowych lub zaciągających kredyty wpływy środków na rachunki bankowe oraz spłatę kredytów, a na stronie Ma — wypłaty środków z rachunków bankowych oraz otrzymane (wykorzystane) kredyty.

W jednostkach przyjmujących lokaty lub udzielających kredytów na stronie Wn konta 13 księguje się wypłaty środków z rachunków bankowych oraz udzielone kredyty, a na stronie Ma — wpływy środków na rachunki bankowe oraz spłatę kredytów.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 13 powinna umożliwić ustalenie stanu środków pieniężnych na poszczególnych rachunkach bankowych oraz stanu poszczególnych kredytów, zgodnie z obowiązującą klasyfikacją rachunków i kredytów.

Konto 13 może wykazywać dwa salda. Saldo Wn oznacza stan środków pieniężnych na rachunkach bankowych lub stan udzielonych kredytów, a saldo Ma — kwoty wykorzystanych kredytów lub zobowiązania wobec posiadaczy środków pieniężnych na rachunkach bankowych.

§ 15.

14 — Rachunki zagraniczne w walucie polskiej

Konto 14 działa według zasad ustalonych dla konta 13, z tym że służy do ewidencji polskich środków pieniężnych na rachunkach kontrahentów zagranicznych oraz kredytów w walucie polskiej udzielonych kontrahentom zagranicznym.

§ 16.

15 — Rachunki krajowe w walutach obcych

Konto 15 służy do ewidencji zagranicznych środków pieniężnych lokowanych przez kontrahentów krajowych na rachunkach w bankach krajowych oraz kredytów banków krajowych uzyskanych lub udzielonych kontrahentom krajowym w zagranicznych środkach pieniężnych.

Zasady funkcjonowania konta 15 są analogiczne do zasad ustalonych dla konta 13, z tym jednak że ewidencja szczegółowa powinna zapewnić podział rachunków bankowych według poszczególnych walut, a także pozwolić na ustalenie ich stanu w walucie krajowej.

§ 17.

16 — Rachunki zagraniczne w walutach obcych

Konto 16 służy do ewidencji:

- zagranicznych środków pieniężnych na rachunkach w bankach zagranicznych,
- uzyskanych kredytów w zagranicznych środkach pieniężnych od banków zagranicznych,
- lokat zagranicznych środków pieniężnych dokonanych przez kontrahentów zagranicznych na rachunkach w bankach krajowych,
- kredytów udzielonych w zagranicznych środkach pieniężnych kontrahentom zagranicznym przez banki krajowe.

Zasady funkcjonowania konta 16 są analogiczne do zasad ustalonych dla konta 13, z tym jednak że ewidencja szczegółowa powinna zapewnić podział rachunków bankowych według poszczególnych walut, a także pozwolić na ustalenie ich stanu w walucie krajowej.

§ 18.

17 — Rachunki oszczędności i pożyczek dla ludności

Konto 17 służy do księgowego ujęcia wpływów z tytułu oszczędności oraz wypłat i pożyczek udzielanych na potrzeby ludności.

Na równi z oszczędnościami i pożyczkami dla ludności traktuje się lokaty i kredyty dla kas zapomogowo-pożyczkowych.

Na stronie Ma konta 17 księguje się przyjęte wkłady oszczędnościowe, kwoty dopisanych odsetek i wylosowanych premii oraz spłatę pożyczek, a na stronie Wn — wypłaty wkładów oszczędnościowych oraz kwoty udzielonych pożyczek.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 17 powinna umożliwić ustalenie stanu oszczędności każdego oszczędzającego oraz kwoty udzielonych pożyczek dla każdego kredytobiorcy.

W razie gromadzenia oszczędności na książeczkach oszczędnościowych za oszczędzającego uważa się każdą otworzoną, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, książeczkę oszczędnościową.

Konto 17 może mieć dwa salda. Saldo Wn konta 17 oznacza stan udzielonych pożyczek, a saldo Ma — stan oszczędności.

§ 19.

18 — Rachunki działalności inwestycyjnej i finansowo wyodrębnionej

Konto 18 służy do ewidencji środków pieniężnych na rachunkach bankowych, przeznaczonych na finansowanie działalności inwestycyjnej.

Na koncie 18 ujmuje się również uzyskane lub udzielone kredyty bankowe na finansowanie inwestycji. Ponadto na koncie 18 prowadzi się ewidencję środków funduszy specjalnych lokowanych na odrębnych rachunkach bankowych.

Zasady funkcjonowania konta 18 są analogiczne do zasad ustalonych dla konta 13.

§ 20.

Zespół 2 — Rozrachunki i roszczenia

Konta zespołu 2 służą do ewidencji wszelkich krajowych i zagranicznych rozrachunków i roszczeń spornych zarówno z tytułu działalności eksploatacyjnej, działalności inwestycyjnej, jak i działalności finansowo wyodrębnionej. Ponadto konta zespołu 2 służą do ewidencji rozliczeń funduszu płac i innych wynagrodzeń, rozliczeń z tytułu niedoborów, szkód i nadwyżek oraz wszelkich innych rozliczeń związanych z rozrachunkami i roszczeniami spornymi. Na kontach zespołu 2 ewidencjonuje się w szczególności:

- a) bezsporne należności i zobowiązania z tytułu:
 - dostaw, robót i usług,
 - podatków, danin, opłat, podziału wyniku finansowego, finansowania działalności i wszelkich innych tytułów rozrachunków z budżetami,
 - wynagrodzeń za pracę i wszelkich innych tytułów rozrachunków z pracownikami,
 - ubezpieczeń i wszelkich innych tytułów publiczno-prawnych,
 - narzutów na utrzymanie innych jednostek, podziału wyniku finansowego, finansowania działalności, tworzenia i podziału scentralizowanych funduszy specjalnych i wszelkich innych tytułów rozrachunków wewnętrznobranżowych,
 - niedoborów, szkód i nadwyżek powstałych w środkach trwałych i obrotowych;

b) roszczenia sporne (należności dochodzone w postępowaniu sądowym lub arbitrażowym);

c) rozliczenia związane z rozrachunkami i roszczeniami spornymi.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do kont zespołu 2 powinna umożliwić wyodrębnienie poszczególnych grup rozrachunków, rozliczeń i roszczeń spornych, ustalenie ich przebiegu oraz stanu należności, rozliczeń, roszczeń spornych i zobowiązań z podziałem według kontrahentów.

§ 21.

20 — Rozrachunki krajowe z odbiorcami i dostawcami

Konto 20 służy do ewidencji wszelkich bezspornych krajowych należności i zobowiązań z tytułu dostaw, robót i usług, dotyczących działalności eksploatacyjnej.

Konto 20 obciąża się za powstałe należności oraz spłatę i zmniejszenie zobowiązań, a uznaje się za powstałe zobowiązania oraz spłatę i zmniejszenie należności.

Niezależnie od spełnienia zadań określonych w § 20 ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 20 powinna zapewnić możliwość ustalenia należności z tytułu faktur nie zgłoszonych do rozrachunku, należności i zobowiązań znajdujących się w inkasie bankowym z podziałem według poszczególnych żądań zapłaty oraz należności i zobowiązań regulowanych w trybie pozainkasowym.

Konto 20 może mieć dwa salda. Saldo Wn oznacza stan należności, a saldo Ma — stan zobowiązań.

§ 22.

21 — Rozrachunki zagraniczne z odbiorcami i dostawcami

Konto 21 przeznaczone jest do ewidencji bezspornych zagranicznych należności i zobowiązań z tytułu dostaw, robót i usług, dotyczących działalności eksploatacyjnej.

Konto 21 obciąża się za powstałe należności oraz spłatę i zmniejszenie zobowiązań, a uznaje się za powstałe zobowiązania oraz spłatę i zmniejszenie należności.

Niezależnie od spełnienia zadań wymienionych w § 20 ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 21 powinna umożliwić ustalenie stanu rozrachunków zarówno w walucie krajowej, jak i zagranicznej z podziałem tej ostatniej według poszczególnych walut.

Konto 21 może mieć dwa salda. Saldo Wn oznacza stan należności, a saldo Ma — stan zobowiązań.

§ 23.

22 — Rozrachunki z budżetami

Konto 22 służy do ewidencji bezspornych rozrachunków z tytułu podatków, danin i opłat, podziału wyniku finansowego i finansowania działalności oraz wszelkich innych rozrachunków z budżetami.

Konto 22 obciąża się za powstałe należności oraz spłatę i zmniejszenie zobowiązań, a uznaje się za powstałe zobowiązania oraz spłatę i zmniejszenie należności.

Niezależnie od spełnienia zadań wymienionych w § 20 ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 22 powinna zapewnić możliwość ustalenia stanu należności lub zobowiązań z każdego tytułu rozrachunków.

Konto 22 może mieć dwa salda. Saldo Wn konta 22 oznacza stan należności, a saldo Ma — stan zobowiązań.

§ 24.

23 — Rozrachunki z pracownikami

Konto 23 służy do ewidencji bezspornych należności lub zobowiązań z tytułu wynagrodzeń za pracę oraz wszelkich innych należności i zobowiązań pracowników i osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia, umowy o dzieło, umowy agencyjnej itp.

Na stronie Wn konta 23 księguje się powstałe należności (np. z tytułu sum do rozliczenia) oraz spłatę i zmniejszenie zobowiązań.

Na stronie Ma konta 23 księguje się powstałe zobowiązania oraz spłatę i zmniejszenie należności.

Niezależnie od spełnienia zadań wymienionych w § 20 ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 23 powinna zapewnić ustalenie stanu należności lub zobowiązań z tytułu wynagrodzenia za pracę i pozostałych tytułów rozrachunków.

Konto 23 może mieć dwa salda. Saldo Wn oznacza stan należności, a saldo Ma — stan zobowiązań.

§ 25.

24 — Pozostałe rozrachunki krajowe

Konto 24 przeznaczone jest do ewidencji bezspornych krajowych należności i zobowiązań, nie objętych ewidencją na kontach 20, 22, 23 i 28.

Konto 24 obciąża się za powstałe należności oraz spłatę i zmniejszenie zobowiązań, a uznaje się za powstałe zobowiązania oraz spłatę i zmniejszenie należności.

Konto 24 może mieć dwa salda. Saldo Wn oznacza stan należności, a saldo Ma — stan zobowiązań.

§ 26.

25 — Pozostałe rozrachunki zagraniczne

Konto 25 służy do ewidencji bezspornych zagranicznych należności i zobowiązań, nie objętych ewidencją na kontach 21 i 28.

Zasady funkcjonowania konta 25 są analogiczne do zasad ustalonych dla konta 24.

Niezależnie od spełnienia zadań wymienionych w § 20 ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 25 powinna umożliwić ustalenie stanu rozrachunków zarówno w walucie zagranicznej z podziałem jej według poszczególnych walut, jak też w walucie krajowej.

Konto 25 może mieć dwa salda. Saldo Wn oznacza stan należności, a saldo Ma — stan zobowiązań.

§ 27.

26 — Rozliczenia i roszczenia krajowe

Konto 26 służy do ewidencji:

- rozliczenia funduszu płac i innych wynagrodzeń,
- rozliczenia niedoborów, szkód i nadwyżek,
- rozliczenia amortyzacji,
- innych rozliczeń,
- roszczeń spornych wyrażonych w walucie polskiej i dokonywanych z pracownikami i kontrahentami krajowymi.

W zakresie rozliczenia funduszu płac i innych wynagrodzeń na stronie Wn konta 26 ujmuje się wynagrodzenia brutto, a na stronie Ma — ich rozliczenie. Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 26 powinna zapewnić ustalenie wysokości części składowych funduszu płac i innych wynagrodzeń z podziałem według zasad ustalonych przepisami szczególnymi, niezależnie od tego, z jakim typem działalności jednostki wynagrodzenia te są związane.

Konto 26 z tytułu rozliczenia funduszu płac i innych wynagrodzeń nie może wykazywać salda na koniec okresu sprawozdawczego.

Konto 26 przeznaczone jest również do ewidencji i rozliczenia niedoborów, szkód i nadwyżek powstałych w środkach trwałych i obrotowych. Na stronie Wn konta 26 księguje się wszelkie niedobory i szkody oraz rozliczenie nadwyżek, a na stronie Ma — nadwyżki i rozliczenie niedoborów i szkód.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 26 powinna umożliwić ustalenie sum niedoborów, szkód i nadwyżek z podziałem według poszczególnych spraw.

Ponadto konto 26 przeznaczone jest do ewidencji krajowych roszczeń spornych (z wyłączeniem roszczeń spornych księgowanych na koncie 28). Z tego tytułu na stronie Wn konta 26 księguje się roszczenia skierowane do rozstrzygnięcia przez sąd lub komisję arbitrażową, a na stronie Ma — należności zażądane lub roszczenia oddalone.

Niezależnie od spełnienia zadań wymienionych w § 20 ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 26 powinna zapewnić ustalenie wysokości roszczeń wynikających z poszczególnych spraw, skierowanych na drogę postępowania sądowego lub do komisji arbitrażowej.

Konto 26 może wykazywać dwa salda. Salda te oznaczają stany nie zakończonych rozliczeń i roszczeń spornych.

§ 28.

27 — Rozliczenia i roszczenia zagraniczne

Zasady funkcjonowania konta 27 są analogiczne do zasad ustalonych dla konta 26, z tym że ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 27 powinna umożliwić ustalenie stanu rozliczeń i roszczeń spornych zarówno w walucie krajowej, jak i zagranicznej z podziałem tej ostatniej według poszczególnych walut.

§ 29.

28 — Rozrachunki, rozliczenia i roszczenia działalności inwestycyjnej i finansowo wyodrębnionej

Konto 28 przeznaczone jest do ewidencji wszelkich bezspornych należności i zobowiązań, rozliczeń z tytułu niedoborów, szkód i nadwyżek oraz roszczeń spornych z tytułu:

- inwestycji,
 - działalności finansowo wyodrębnionej,
- dotyczących zarówno kontrahentów krajowych, jak i zagranicznych.

Zasady funkcjonowania konta 28 oraz prowadzenia ewidencji szczegółowej do tego konta są analogiczne do zasad ustalonych dla kont rozrachunków, rozliczeń i roszczeń dotyczących działalności eksploatacyjnej.

Konto 28 może mieć dwa salda. Saldo Wn konta 28 oznacza stan należności, nie zakończonych rozliczeń i roszczeń spornych, a saldo Ma — stan zobowiązań i nie zakończonych rozliczeń.

§ 30.

Zespół 3 — Materiały, przedmioty nietrwale i towary handlowe

Konta zespołu 3 przeznaczone są do ewidencji:

- a) następujących zapasów działalności eksploatacyjnej:
- materiałów, a także przedmiotów nietrwale przed ich wydaniem do eksploatacji (konta 31—32),
 - przedmiotów nietrwale w użytkowaniu (konta 35 i 36),
 - towarów handlowych i artykułów spożywczych (konta 33—34);
- b) wszelkiego rodzaju zapasów działalności inwestycyjnej i finansowo wyodrębnionej (konto 38).

Na kontach 31—32, 33—34 i 38 prowadzi się ewidencję zapasów rzeczowych składników majątku, znajdujących się w magazynach własnych i obcych.

Przychody, rozchody oraz stany zapasów rzeczowych składników majątkowych wycenia się według cen ewidencyjnych. Jeżeli cena ewidencyjna różni się od ceny zakupu, wówczas w ewidencji szczegółowej do tych kont należy wyodrębnić odchylenia pomiędzy ceną ewidencyjną a ceną zakupu, jeśli podlegają one rozliczeniu w czasie.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do kont 31—32, 33—34, 35 i 36 oraz 38 powinna zapewnić możliwość ustalenia stanu zapasów według ośrodków, to jest osób lub komórek organizacyjnych majątkowo za nie odpowiedzialnych oraz w jednostkach obowiązyanych do prowadzenia ewidencji ilościowo-wartościowej zapasów, także według poszczególnych ich rodzajów i grup.

§ 31.

30 — Rozliczenie zakupu

Konto 30 służy do ewidencji rozliczenia zakupu środków trwałych, materiałów, przedmiotów nietrwale, towarów handlowych, artykułów spożywczych, robót i usług na rzecz działalności eksploatacyjnej, inwestycyjnej oraz działalności finansowo wyodrębnionej, a także do ustalenia:

- wartości dostaw w drodze,
- wartości dostaw nie fakturowanych,
- odchyleń od cen ewidencyjnych.

Na koncie 30 ujmuje się i rozlicza:

- księgowane na stronie Wn — faktury dostawców oraz faktury wewnętrzne,
- księgowaną na stronie Ma — wartość przyjętych dostaw, robót i usług.

Ponadto za pośrednictwem tego konta księguje się:

- koszty zakupu zawarte w fakturach dostawców,
- niedobory, szkody i nadwyżki w transporcie,
- reklamacje (sprostowania) dotyczące faktur dostawców.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 30 powinna zapewnić podział rozliczeń zakupu na dotyczące:

- a) działalności eksploatacyjnej,
- b) działalności inwestycyjnej,
- c) działalności finansowo-wyodrębnionej,

z dalszym podziałem na:

- zakupy zewnętrzne,
- zakupy wewnętrzne.

Przez zakupy zewnętrzne rozumie się zakupy zarówno od innych jednostek gospodarki społecznej, jak i nie społecznej.

Przez zakupy wewnętrzne rozumie się zakupy w ramach tej samej jednostki, dokonywane:

- przez działalność inwestycyjną od działalności eksploatacyjnej lub odwrotnie,
- między działalnością eksploatacyjną a działalnością finansowo-wyodrębnioną,
- między zakładami lub wydziałami działalności eksploatacyjnej, gdy przewidują to przepisy systemu ekonomiczno-finansowego.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 30 powinna zapewnić również ujęcie:

- a) materiałów i przedmiotów nietrwale w drodze,
- b) towarów handlowych i artykułów spożywczych w drodze,
- c) innych składników majątkowych w drodze,
- d) dostaw nie fakturowanych.

Konto 30 może wykazywać dwa salda. Saldo Wn oznacza stan dostaw w drodze, a saldo Ma — stan dostaw nie fakturowanych.

§ 32.

31—32 — Materiały i przedmioty nietrwale

Na kontach 31—32 prowadzi się ewidencję zapasów materiałów działalności eksploatacyjnej oraz przedmiotów nietrwale przed ich pierwszym wydaniem do użytkowania, w tym także opakowań i odpadków, znajdujących się w magazynach własnych i obcych, jak również we własnym i obcym przerobie.

Na stronie Wn kont 31—32 księguje się zwiększenia ilościowe i wartościowe stanu materiałów i przedmiotów nietrwale, a na stronie Ma — jego zmniejszenia.

Salda kont 31—32 wyrażają stan zapasów materiałów i przedmiotów nietrwale.

§ 33.

33—34 — Towary handlowe

Konta 33—34 przeznaczone są do ewidencji zapasów towarów handlowych oraz w jednostkach gastronomicznych — artykułów spożywczych.

Ewidencją na tych kontach obejmuje się towary handlowe i artykuły spożywcze znajdujące się zarówno we własnych magazynach, punktach sprzedaży, punktach przerobu, kuchniach, jak również towary handlowe i artykuły spożywcze w magazynach i przerobie obcym.

Na stronie Wn kont 33—34 księguje się zwiększenia ilościowe i wartościowe stanu zapasów towarów handlowych i artykułów spożywczych, a na stronie Ma — jego zmniejszenia.

Niezależnie od spełnienia zadań wymienionych w § 30 ewidencja szczegółowa prowadzona do kont 33—34 powinna zapewnić możliwość ustalenia stanu zapasów towarów handlowych i artykułów spożywczych gastronomii i poszczególnych szczebli obrotu towarowego.

Salda kont 33—34 oznaczają stan zapasów towarów handlowych i artykułów spożywczych.

§ 34.

35 — Przedmioty nietrwale w użytkowaniu

Konto 35 przeznaczone jest do ewidencji przedmiotów nietrwale wydanych do użytkowania w ich wartości początkowej ustalonej w cenach ewidencyjnych.

Ewidencją na koncie 35 powinny być objęte wszystkie przedmioty nietrwale w użytkowaniu bez względu na stosowany system odpisywania ich zużycia.

Na stronie Wn konta 35 księguje się zwiększenia stanu (wartości) przedmiotów nietrwale w użytkowaniu, a w szczególności wartość nowych przedmiotów wydanych do eksploatacji. Na stronie Ma konta 35 księguje się zmniejszenia stanu przedmiotów nietrwale w użytkowaniu, a w szczególności wartość przedmiotów zużytych, wycofanych na stałe z eksploatacji.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 35 powinna umożliwić ustalenie wartości przedmiotów nietrwale w użytkowaniu z podziałem według ośrodków, to jest osób lub komórek organizacyjnych, odpowiedzialnych majątkowo za powierzone im przedmioty nietrwale.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 35 powinna zapewnić także prawidłowe ustalenie wysokości odpisów z tytułu ich zużycia.

Saldo konta 35 oznacza wartość początkową przedmiotów nietrwale w użytkowaniu.

§ 35.

36 — Umorzenie przedmiotów nietrwale

Na koncie 36 księguje się odpisy z tytułu umorzenia przedmiotów nietrwale ewidencjonowanych na koncie 35.

Na stronie Ma konta 36 księguje się zwiększenia umorzenia przedmiotów nietrwale w użytkowaniu, a na stronie Wn — wycofanie przedmiotów nietrwale z użytkowania oraz wszelkie zmniejszenia umorzenia tych przedmiotów. Ewidencję szczegółową do konta 36 należy prowadzić według zasad ustalonych dla konta 35. Dla kont 35 i 36 prowadzić można wspólną ewidencję szczegółową.

Saldo konta 36 wyraża stan umorzenia przedmiotów nietrwale w użytkowaniu.

§ 36.

38 — Zapasy działalności inwestycyjnej i finansowo wyodrębnionej

Konto 38 przeznaczone jest do ewidencji zapasów:

- zakupionych ze środków na inwestycje i środków funduszy specjalnych albo
- przeznaczonych na inwestycje lub dla działalności finansowo wyodrębnionej.

Zasady funkcjonowania konta 38 są analogiczne do zasad ustalonych dla kont 31—32 i 33—34, z tym że na koncie 38 po stronie Wn ujmuje się również koszty zakupu, a na stronie Ma — ich rozliczenie. Niezależnie od spełnienia zadań wymienionych w § 30 ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 38 powinna zapewnić możliwość ustalenia stanu zapasów z podziałem na:

- maszyny i urządzenia,
 - materiały,
 - towary handlowe,
- przeznaczone dla:
- inwestycji,
 - działalności finansowo-wyodrębnionej.

Saldo konta 38 wyraża stan zapasów.

§ 37.

Zespół 4 — Koszty do rozliczenia i straty

Konta zespołu 4 przeznaczone są do ewidencji prostych kosztów oraz strat nadzwyczajnych (materialnych i niematerialnych) działalności eksploatacyjnej (a więc nie służą do ewidencji kosztów i strat działalności inwestycyjnej oraz działalności finansowo-wyodrębnionej).

Do kosztów podlegających księgowaniu na kontach zespołu 4 zalicza się również wartość świadczeń wewnętrznych jednych rodzajów działalności na rzecz innych rodzajów działalności, objętych sprzedażą wewnętrzną.

Koszty proste i straty nadzwyczajne ewidencjonowane na kontach zespołu 4 zalicza się do rodzaju działalności wynikającego z numeru statystycznego klasyfikacji gospodarki narodowej nadanego danej jednostce.

Na stronie Wn kont zespołu 4 księguje się powstałe koszty oraz straty nadzwyczajne, a na stronie Ma — ich zmniejszenia.

Kont 40—46 mogą nie prowadzić jednostki zobowiązane przepisami branżowego planu kont do prowadzenia kont zespołu 5, jeżeli ewidencja szczegółowa prowadzona do kont zespołu 5 zapewnia ustalenie wysokości kosztów według rodzaju.

Treść ekonomiczną kosztów podlegających księgowaniu na poszczególnych kontach zespołu 4, a zwłaszcza charakterystykę kosztów zaliczanych do usług materialnych i niematerialnych, a także podział strat nadzwyczajnych na materialne i niematerialne ustalają odrębne przepisy.

Salda kont 40—48 wyrażają w ciągu roku sprawozdawczego wysokość poniesionych kosztów i strat nadzwyczajnych. Salda te przenosi się w końcu roku sprawozdawczego na konto 86.

§ 38.

40 — Amortyzacja

Konto 40 przeznaczone jest do ewidencji kosztów amortyzacji:

- środków trwałych,
 - inwestycji w dzierżawionych środkach trwałych,
 - pozostałych wartości trwałych,
- obliczonych według obowiązujących zasad i stawek.

§ 39.

41 — Zużycie materiałów, przedmiotów nietrwałych i energii

Konto 41 służy do ewidencji kosztów zużycia materiałów i przedmiotów nietrwałych, w tym także opakowań, odpadków, paliw i gazów technicznych oraz energii i innych kosztów traktowanych na równi z kosztami zużycia materiałów.

§ 40.

42 — Usługi materialne

Konto 42 służy do ewidencji kosztów usług o charakterze materialnym, to jest kosztów usług remontowych, transportowych i innych, zaliczonych do usług materialnych.

§ 41.

43 — Wynagrodzenia

Konto 43 służy do ewidencji kosztów wynagrodzeń (pieniężnych i w naturze) za pracę osób fizycznych, bez względu na charakter stosunku pracy.

§ 42.

44 — Narzuty na wynagrodzenia

Konto 44 służy do ewidencji kosztów świadczeń socjalnych (gotówkowych i w naturze), podatku od funduszu płac, składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych narzutów na wynagrodzenia, przewidzianych w obowiązujących przepisach i umowach zbiorowych pracy.

§ 43.

45 — Odpisy na fundusze specjalne

Na koncie 45 księguje się zaliczane do kosztów narzuty na utworzenie funduszy specjalnych i na utrzymanie innych jednostek.

§ 44.

46 — Usługi niematerialne i podatki

Konto 46 służy do ewidencji kosztów usług o charakterze niematerialnym (zakupy licencji i patentów, usługi prasy, radia i telewizji, czynsze itp. usługi zaliczone do niematerialnych), podatków zaliczanych do kosztów (z wyjątkiem podatku od funduszu płac), odsetek i prowizji bankowych oraz kosztów ubezpieczeń majątkowych.

§ 45.

47 — Nadzwyczajne straty materialne

Konto 47 służy do ewidencji strat nadzwyczajnych w rzeczowych składnikach majątkowych.

Na koncie tym księguje się również zmniejszenie wartości zapasów działalności eksploatacyjnej na skutek

zmian cen, jeżeli skutki przeszacowania nie są rozliczane z budżetem lub nie podlegają zaliczeniu na zmniejszenie odpowiedniego funduszu.

§ 46.

48 — Nadzwyczajne straty niematerialne

Konto 48 służy do ewidencji:

- odsetek o charakterze karnym,
- płaconych kar i grzywien,
- ponoszonych opłat sądowych i arbitrażowych,
- umorzonych należności,
- innych strat niematerialnych.

Na koncie 48 księguje się także nadzwyczajną stratę nad zyskami działalności inwestycyjnej, jeżeli obciąża ona działalność eksploatacyjną.

§ 47.

49 — Rozliczenie kosztów

Konto 49 służy do ewidencji:

- a) przeniesienia i rozliczenia kosztów prostych, jeżeli koszty te ewidencjonuje się w układzie kalkulacyjnym na kontach zespołu 5,
- b) przyrostu lub zmniejszenia stanu produktów i rozliczeń międzyokresowych kosztów i strat nadzwyczajnych działalności eksploatacyjnej, a w tym także kosztów zakupu przypadających na zapasy tej działalności.

Na stronie Wn konta 49 księguje się:

- a) w jednostkach prowadzących konta zespołu 5 — koszt własny sprzedanych produktów w korespondencji z właściwym kontem zespołu 7 oraz koszty nie wliczane do wartości produktów, lecz obciążające wynik finansowy danego okresu w korespondencji z właściwym kontem zespołu 5 (np. koszty handlowe),
- b) w jednostkach zwolnionych od prowadzenia kont zespołu 5 — wartość sprzedanych produktów w korespondencji z właściwym kontem zespołu 7 oraz utworzone rezerwy na wydatki przyszłych okresów i zmniejszenie stanu rozliczeń międzyokresowych kosztów w korespondencji z kontem 64,
- c) we wszystkich jednostkach — zmniejszenie rozliczeń międzyokresowych strat nadzwyczajnych w korespondencji z kontem 64.

Na stronie Ma konta 49 księguje się:

- a) w jednostkach prowadzących konta zespołu 5 — poniesione koszty proste, zaewidencjonowane na kontach 40—46 i nie podlegające rozliczeniu w czasie, w korespondencji z właściwym kontem zespołu 5,
- b) w jednostkach zwolnionych od prowadzenia kont zespołu 5 — wartość wytworzonych produktów w korespondencji z właściwym kontem zespołu 6 lub 7, a także zmniejszenie stanu rezerw na wydatki przyszłych okresów w korespondencji z kontem 64,
- c) we wszystkich jednostkach — poniesione koszty proste oraz straty nadzwyczajne zaewidencjonowane na kontach 40—48, lecz przypadające na przyszłe okresy w korespondencji z kontem 64.

Na stronie Wn lub Ma konta 49 księguje się również w korespondencji z właściwym kontem zespołu 7 jako zwiększenie lub zmniejszenie dochodów ze sprzedaży wewnętrznej produktów, zmiany ich stanu spowodowane wypadkami losowymi, niedoborami lub nadwyżkami, urzędową zmianą cen itp. Księgowania te mogą być dokonywane:

- a) bieżąco (jednocześnie z zapisami na kontach zespołu 6 lub 5) lub też
- b) okresowo — w łącznej sumie równej różnicy między kwotą odpowiadającą zmianie stanu produktów a saldem konta 49.

Saldo Wn lub Ma konta 49 oznacza zmianę stanu zapasów produktów i rozliczeń międzyokresowych działalności eksploatacyjnej w stosunku do stanu na początek roku.

Saldo konta 49 przenoszone jest w końcu roku sprawozdawczego na konto 86.

§ 48.

Zespół 5 — Koszty rozliczone

Konta zespołu 5 przeznaczone są do ewidencji i rozliczania kosztów działalności eksploatacyjnej w układzie kalkulacyjnym.

Prowadzenie kont zespołu 5 jest niezbędne, w razie gdy:

- charakter, rozmiary działalności lub organizacja jednostki wymagają ustalenia struktury kosztów w układzie kalkulacyjnym poszczególnych typów lub odmian jej działalności, w tym także struktury kosztów miejsc powstawania i nośników kosztów,
- w jednostce wytwarzane są produkty, których koszt objęty jest kalkulacją.

Na stronie Wn kont zespołu 5 księguje się w korespondencji ze stroną Ma konta 49 poniesione koszty proste poszczególnych typów działalności w kwotach wynikających z zapisów na kontach 40—46.

Na stronie Ma kont zespołu 5 księguje się w korespondencji ze stroną:

- a) Wn konta 58 — ustalony w drodze kalkulacji rzeczywisty koszt wytworzonych produktów gotowych,
- b) Wn konta 63 — wartość produkcji nie zakończonej na koniec okresu sprawozdawczego,
- c) Wn właściwego konta zespołu 7 — koszt wytworzenia nie podlegających magazynowaniu sprzedanych produktów (usług materialnych i niematerialnych),
- d) Wn właściwego konta zespołu 7 — koszty sprzedaży wliczane do kosztu własnego sprzedanych produktów,
- e) Wn konta 49 — koszty zaliczane do wyniku finansowego bieżącego okresu, lecz nie wliczane do kosztu własnego produktów (np. koszty handlowe).

Na stronie Wn jednych kont zespołu 5 i jednocześnie na stronie Ma innych kont zespołu 5 księguje się świadczenia wewnętrzne poszczególnych typów działalności. Nie dotyczy to świadczeń, które zgodnie z odrębnymi przepisami zaliczane są nie w wysokości ich kosztów, ale według ustalonych cen sprzedaży wewnętrznej oraz świadczeń na rzecz działalności inwestycyjnej i działalności finansowo wyodrębnionej, podlegających księgowaniu na stronie Wn kont zespołu 0, 4 lub 9 (za pośrednictwem konta 30) i na stronie Ma kont zespołu 7.

Na koniec okresu sprawozdawczego konta zespołu 5 nie wykazują sald.

§ 49.

50—52 Działalność podstawowa

Konta 50—52 przeznaczone są do ewidencji kosztów działalności podstawowej. Dla głównych odmian działalności podstawowej mogą być wykorzystane konta 50, 51 i 52. Na kontach 50—52 mogą być także ujmowane koszty działalności nie stanowiącej wprawdzie głównego zadania jednostki, ale prowadzonej przez komórki organizacyjne, które trudnią się działalnością podstawową.

Na stronie Wn kont 50—52 księguje się koszty proste oraz koszty złożone działalności podstawowej. Jako koszty złożone przenosi się na te konta w szczególności wartość produkcji nie zakończonej w poprzednich okresach, koszty świadczeń działalności pomocniczej oraz — w odpowiedniej części — koszty działalności zarządu, jeżeli przewidują to obowiązujące jednostkę zasady rachunku kosztów.

Na stronie Ma kont 50—52 księguje się rozliczone koszty działalności podstawowej (np. wartość wytworzonych produktów, wartość produkcji nie zakończonej, koszty sprzedaży, koszty handlowe).

Ewidencja szczegółowa prowadzona do kont 50—52 powinna umożliwić:

- a) ustalenie wysokości kosztów poszczególnych odmian działalności podstawowej z dalszym podziałem na koszty:
 - zaliczane do wartości wytworzonych produktów i produkcji nie zakończonej;
 - obciążające wynik finansowy okresu sprawozdawczego (koszty sprzedaży, koszty handlowe itp.);
- b) ustalenie struktury kalkulacyjnej kosztów działalności podstawowej.

§ 50.

53 — Działalność pomocnicza

Konto 53 przeznaczone jest do ewidencji kosztów działalności prowadzonej przez organizacyjnie wydzielone komórki jednostki, których głównym zadaniem jest:

- świadczenie usług (transportowych, remontowych itp.) na rzecz innych komórek tej jednostki, a w szczególności na rzecz komórek wykonujących działalność podstawową,
- wytwarzanie na własne potrzeby jednostki energii oraz materiałów (opakowań, przedmiotów nietrwających itp.),
- wykonywanie we własnym zakresie inwestycji,
- prowadzenie produkcji ubocznej (np. produkty wytwarzane z odpadków surowca uzyskanych z działalności podstawowej),
- pełnienie specjalnych funkcji pomocniczych określonych odrębnymi przepisami.

Zasady funkcjonowania konta 53 oraz obowiązki w zakresie prowadzenia ewidencji szczegółowej są analogiczne do podanych dla kont 50—52.

§ 51.

54 — Działalność bytowa

Konto 54 przeznaczone jest do ewidencji kosztów działalności prowadzonej przez organizacyjnie wydzielone komórki jednostki, których głównym zadaniem jest świad-

czenie usług (hotele robotnicze, domy mieszkalne) lub wytwarzanie produktów (stołówki) mających na celu zaspokojenie potrzeb bytowych pracowników.

Zasady funkcjonowania konta oraz obowiązki w zakresie prowadzenia ewidencji, szczegółowej są analogiczne do podanych dla kont 50—52.

§ 52.

55 — Działalność zarządu

Konto 55 służy do ewidencji wyodrębnionych kosztów związanych z zarządzaniem jednostką jako całością (koszty ogólnoadministracyjne) oraz określonych w odrębnych przepisach innych kosztów ogólnych dotyczących działalności eksploatacyjnej danej jednostki.

Na stronie Wn konta 55 księguje się koszty proste oraz koszty złożone, a w szczególności koszty świadczeń działalności pomocniczej wynikające z rozliczenia konta 53.

Na stronie Ma konta 55 księguje się przeniesienie kosztów działalności zarządu na konta kosztów innych typów działalności, a w szczególności na konta 50—52, lub za pośrednictwem konta 58 na właściwe konto zespołu 6 lub 7, stosownie do obowiązujących jednostkę zasad rachunku kosztów.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 55 powinna umożliwić ustalenie struktury kosztów zarządu w sposób ułatwiający ich analizę i kontrolę.

§ 53.

58 — Rozliczenie działalności

Konto 58 przeznaczone jest do ewidencji rozliczenia działalności, to jest do porównania ustalonego kosztu wytworzenia produktów z ich wartością wyrażoną w cenach ewidencyjnych.

Na stronie Wn konta 58 księguje się, w korespondencji z odpowiednimi kontami zespołu 5, ustalony koszt wytworzenia produktów, a na stronie Ma — wartość tych produktów w cenach ewidencyjnych w korespondencji z odpowiednimi kontami zespołu 6 lub 7. Różnica między wartością produktów w koszcie wytworzenia i w cenach ewidencyjnych podlega — jako odchylenie od cen ewidencyjnych produktów — przeniesieniu na te konta zespołu 6 lub 7, na których ewidencjonowano wartość produktów w cenach ewidencyjnych.

§ 54.

Zespół 6 — Produkty

Konta zespołu 6 przeznaczone są do ewidencji produktów działalności eksploatacyjnej. Jeżeli przychody, rozchody oraz stany zapasów produktów wycenia się według cen ewidencyjnych, a cena ewidencyjna różni się od ich rzeczywistego kosztu, wówczas w ewidencji szczegółowej produktów należy wyodrębnić odchylenia pomiędzy ceną ewidencyjną a kosztem produktów.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do kont 60—63 powinna zapewnić możliwość ustalenia stanu zapasów według ośrodków, to jest osób lub komórek organizacyjnych majątkowo za nie odpowiedzialnych, a dla produktów przechowywanych w magazynach — także ustalenie ilości i wartości poszczególnych rodzajów produktów.

§ 55.

60—62 — Produkty gotowe

Na kontach 60—62 prowadzi się ewidencję zapasów produktów gotowych, to jest wyrobów gotowych oraz robót i usług zakończonych. Na kontach 60—62 ewidencjonowane być mogą wszystkie wykonane roboty i usługi lub też jedynie roboty i usługi wykonane, lecz nie sprzedane do końca okresu sprawozdawczego.

Na stronie Wn kont 60—62 księguje się zwiększenia ilościowe i wartościowe stanu produktów gotowych, a na stronie Ma — jego zmniejszenia.

Niezależnie od spełnienia zadań wymienionych w § 54 ewidencja szczegółowa prowadzona do kont 60—62 zapewnić ma podział zapasów na:

- wyroby gotowe na składzie,
- wyroby gotowe poza składem jednostki,
- roboty i usługi wykonane, a nie sprzedane.

Salda kont 60—62 wyrażają stan zapasów produktów gotowych.

§ 56.

63 — Produkcja nie zakończona

Konto 63 służy do ewidencji półfabrykatów i produkcji w toku. Na koncie 63 księguje się:

- bieżąco — obroty półfabrykatami, w jednostkach dla których odrębne przepisy ustalają obowiązek prowadzenia ich ewidencji ilościowo-wartościowej,
- w końcu okresu sprawozdawczego — stan produkcji w toku i półfabrykatów nie objętych obowiązkiem bieżącej ewidencji ilościowo-wartościowej.

Na stronie Wn konta 63 księguje się zwiększenia ilościowe i wartościowe stanu produkcji nie zakończonej, a na stronie Ma — jego zmniejszenia.

Saldo konta 63 wyraża stan produkcji nie zakończonej.

§ 57.

64 — Rozliczenia międzyokresowe

Konto 64 służy do ewidencji rozliczeń międzyokresowych kosztów działalności eksploatacyjnej oraz — jeżeli przewidują to odrębne przepisy — rozliczeń międzyokresowych strat nadzwyczajnych obciążających działalność eksploatacyjną.

Na koncie 64 rozlicza się zarówno koszty proste, jak i złożone. Rozliczenia międzyokresowe kosztów na koncie 64 obejmują zarówno koszty przyszłych okresów (rozliczenia czynne), jak też rezerwy na wydatki przyszłych okresów (rozliczenia bierne).

Na koncie 64 podlegają rozliczeniu zarówno koszty produkcji, jak też koszty zakupu i sprzedaży.

Na stronie Wn konta 64 księguje się koszty i straty nadzwyczajne poniesione w okresie sprawozdawczym, a obciążające okresy przyszłe, oraz koszty poniesione w okresie sprawozdawczym, na które utworzono w okresach poprzednich rezerwy.

Na stronie Ma konta 64 księguje się utworzone rezerwy na wydatki przyszłych okresów, zaliczenie do kosztów

okresu sprawozdawczego kosztów poniesionych w okresach poprzednich oraz zaliczenie rozliczonych w czasie strat nadzwyczajnych do wyniku finansowego bieżącego okresu.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 64 powinna umożliwić:

- a) ustalenie wysokości kosztów zakupu rozliczanych w czasie,
- b) ustalenie wysokości rozliczeń międzyokresowych kosztów działalności eksploatacyjnej poszczególnych rodzajów tej działalności z dalszym podziałem według tytułów rozliczeń,
- c) ustalenie rozliczeń międzyokresowych strat nadzwyczajnych działalności eksploatacyjnej według poszczególnych tytułów rozliczeń.

Konto 64 może wykazywać dwa salda. Saldo Wn wyraża koszty oraz straty nadzwyczajne przyszłych okresów, a saldo Ma — rezerwy na wydatki przyszłych okresów.

§ 58.

67 — Inwentarz żywy

Na koncie 67 prowadzi się ewidencję inwentarza żywego zaliczonego do środków obrotowych, z wyjątkiem zwierząt zaliczonych do materiałów (żywiec ubojowy), przedmiotów nietrawnych lub towarów handlowych.

Na stronie Wn konta 67 księguje się zwiększenia ilościowe i wartościowe stanu inwentarza żywego, a na stronie Ma — jego zmniejszenia.

Saldo konta 67 oznacza stan inwentarza żywego.

§ 59.

Zespół 7 — Dochody i zyski

Konta zespołu 7 służą do ewidencji wszelkich dochodów i zysków nadzwyczajnych (materialnych i niematerialnych). Za dochody uważa się sprzedaż wyrobów, towarów handlowych i innych składników majątkowych oraz robót i usług, dochody budżetowe z tytułu podatków, danin i opłat oraz inne dochody finansowe. W zespole 7 ewidencjonuje się również rozliczane bezpośrednio lub pośrednio z budżetem kwoty wyrównań rentowności.

Dochody objęte ewidencją na kontach zespołu 7 uważa się za dochody rodzaju działalności wynikającego z numeru statystycznego klasyfikacji gospodarki narodowej nadanego danej jednostce.

Realizowane dochody księguje się na stronie Ma kont zespołu 7. Do zapisów na stronie Ma tych kont powinna być prowadzona ewidencja szczegółowa umożliwiająca wyodrębnienie dochodów według ich źródeł i z podziałem na:

- dochody zewnętrzne,
- dochody wewnętrzne.

Przez dochody zewnętrzne rozumie się dochody osiągnięte od innych jednostek gospodarki uspołecznionej i jednostek gospodarki nie uspołecznionej (także od ludności).

Dochodami wewnętrznymi są dochody realizowane w ramach tej samej jednostki.

Za moment osiągnięcia dochodu zewnętrznego uważa się datę wykonania dostawy (zamówienia), a przy dochodach wewnętrznych — datę przekazania produktów lub towarów.

Na stronie Wn kont zespołu 7 księguje się koszt własny osiągnięcia dochodu, jeżeli zasady ewidencji kosztów i ich kalkulacji oraz wyceny wytworzonych produktów przewidują ustalanie tego kosztu.

Treść ekonomiczną dochodów podlegających księgowaniu na poszczególnych kontach zespołu 7, a zwłaszcza charakterystykę usług zaliczanych do materialnych i niematerialnych, a także podział nadzwyczajnych zysków na materialne i niematerialne ustalają odrębne przepisy.

§ 60.

70—71 — Sprzedaż produkcji materialnej

Konta 70—71 służą do ewidencji sprzedaży produktów materialnych (wyrobów gotowych i półfabrykatów oraz robót i usług) własnej produkcji.

Na stronie Ma kont 70—71 księguje się dochody ze sprzedaży.

Na stronie Wn kont 70—71 księguje się koszt własny sprzedanych produktów to znaczy:

- koszt wytworzenia — w korespondencji z kontami 60—62, 58 lub 49; za koszt wytworzenia uważa się również wartość produktów w cenach ewidencyjnych skorygowaną o odchylenia od cen ewidencyjnych,
- koszty sprzedaży — w korespondencji z właściwym kontem zespołu 5 lub 6.

Konta 70—71 wykazują dwa salda:

- salda Ma oznaczają dochód ze sprzedaży; podlegają one w końcu roku sprawozdawczego przeniesieniu na stronę Ma konta 86,
- salda Wn oznaczają koszt własny sprzedanych produktów; podlegają one okresowo przeniesieniu na stronę Wn konta 49.

§ 61.

72 — Sprzedaż usług niematerialnych

Konto 72 służy do ewidencji sprzedaży robót i usług niematerialnych. Na stronie Ma konta 72 księguje się dochody ze sprzedaży.

Na stronie Wn konta 72 księguje się koszt własny sprzedanych usług, to znaczy koszt ich wytworzenia w korespondencji z kontami 60—62, właściwym kontem zespołu 5 lub kontem 49 oraz ewentualne koszty sprzedaży w korespondencji z odpowiednim kontem zespołu 5 lub 6.

Konto 72 wykazuje dwa salda:

- saldo Ma oznacza dochód ze sprzedaży; podlega ono w końcu roku sprawozdawczego przeniesieniu na stronę Ma konta 86,
- saldo Wn oznacza koszt własny sprzedanych usług niematerialnych; podlega ono okresowo przeniesieniu na stronę Wn konta 49.

§ 62.

73 — Sprzedaż towarów handlowych

Konto 73 przeznaczone jest do ewidencji sprzedaży towarów handlowych. Na stronie Ma konta 73 księguje się dochody ze sprzedaży towarów handlowych, a na stronie

Wn — wartość sprzedanych towarów handlowych w cenie zakupu w korespondencji z kontami 33—34; za cenę zakupu uważa się również cenę ewidencyjną skorygowaną o odchylenia od tych cen.

W końcu roku sprawozdawczego różnice między dochodami ze sprzedaży a wartością sprzedanych towarów handlowych w cenie zakupu przenosi się na konto 86.

§ 63.

74 — Wyrównanie rentowności

Konto 74 służy do ewidencji bezpośrednich i pośrednich rozliczeń z budżetem oraz innymi jednostkami elementów akumulacji finansowej regulujących rentowność sprzedaży (np. podatku obrotowego, dodatnich i ujemnych różnic budżetowych, dopłat i obciążeń oraz dotacji przedmiotowych).

Na stronie Wn konta 74 księguje się elementy akumulacji zmniejszające rentowność, a na stronie Ma — elementy akumulacji zwiększające rentowność (należne budżetowi lub należne od budżetu). Ewidencja szczegółowa do konta 74 powinna zapewnić podział elementów wyrównania rentowności według ich tytułów.

Obroty strony Wn i strony Ma konta 74 przenosi się w końcu roku sprawozdawczego odpowiednio na stronę Wn i stronę Ma konta 86.

§ 64.

75 — Dochody finansowe

Konto 75 służy do ewidencji należnych dochodów z tytułu podatku obrotowego, wpłat z zysku i podatku dochodowego, dodatnich różnic budżetowych, obciążeń, podatku od wynagrodzeń oraz różnych innych podatków, danin, opłat i innych wpływów stanowiących dochody budżetowe.

Dochody finansowe księguje się na stronie Ma konta 75.

Saldo Ma konta 75 podlega w końcu roku sprawozdawczego przeniesieniu na konto 86.

§ 65.

76 — Pozostałe dochody

Konto 76 przeznaczone jest do ewidencji wszelkich innych dochodów niż podlegające ewidencji na kontach 70—75.

Konto to działa według zasad ustalonych dla kont 70—75.

Saldo konta 76 podlega przeniesieniu w końcu roku sprawozdawczego na konto 86.

§ 66.

77 — Nadzwyczajne zyski materialne

Konto 77 przeznaczone jest do ewidencji nadzwyczajnych zysków materialnych, do których zalicza się np. ujawnione nadwyżki zapasów działalności eksploatacyjnej oraz podwyższenie wartości tych zapasów na skutek urzędowych zmian cen, jeżeli skutki przeszacowania nie są rozliczane z budżetem lub nie podlegają zaliczeniu na zwiększenie odpowiedniego funduszu.

dowych zmian cen, jeżeli skutki przeszacowania nie są rozliczane z budżetem lub nie podlegają zaliczeniu na zwiększenie odpowiedniego funduszu.

Sumy zrealizowanych nadzwyczajnych zysków materialnych księguje się na stronie Ma konta 77.

Saldo Ma konta 77 przenosi się w końcu roku sprawozdawczego na konto 86.

§ 67.

78 — Nadzwyczajne zyski niematerialne

Konto 78 służy do ewidencji uzyskanych wpływów środków pieniężnych z tytułu odsetek za zwłokę i kar oraz do ewidencji innych zysków niematerialnych o charakterze nadzwyczajnym.

Sumy osiągniętych nadzwyczajnych zysków niematerialnych księguje się na stronie Ma konta 78 w korespondencji z odpowiednim kontem środków pieniężnych, a w wypadku rozliczania ich w czasie — w korespondencji z kontem 84.

Konto 78 wykazuje saldo Ma, które przenosi się w końcu roku sprawozdawczego na konto 86.

§ 68.

Zespół 8 — Fundusze zasadnicze i wyniki finansowe

Konta zespołu 8 przeznaczone są do:

- ewidencji funduszy zasadniczych,
- ustalania wyniku finansowego,
- ewidencji podziału wyniku finansowego,
- ewidencji finansowania działalności, w tym także pokrywania strat oraz dotacji budżetowych na finansowanie działalności jednostek i zakładów budżetowych,
- ewidencji rezerw i dochodów przyszłych okresów.

§ 69.

80—83 — Fundusze zasadnicze

Konta 80—83 służą do ewidencji funduszy stanowiących równowartość środków trwałych i środków obrotowych, przeznaczonych na prowadzenie eksploatacyjnej działalności jednostek.

W zależności od obowiązujących jednostkę przepisów dotyczących zasad finansowania jej działalności są to fundusze: statutowy, na który składają się fundusz wartości trwałych i fundusz obrotowy; fundusz udziałowy; fundusz zasobowy itp.

Na stronie Ma kont 80—83 księguje się zwiększenia, a na stronie Wn — zmniejszenia funduszy zasadniczych; w organizacjach społecznych — w tym także kwoty otrzymanych i przekazanych dotacji wewnątrzorganizacyjnych.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do kont 80—83 powinna zapewnić możliwość ustalenia stanu poszczególnych funduszy zasadniczych oraz przyczyn ich zwiększeń i zmniejszeń, a ponadto wysokości funduszy wydzielonych jednostkom organizacyjnym, wchodzącym w skład jednostki (np. zakładom kombinatu).

Salda Ma kont 80—83 oznaczają stan funduszy zasadniczych, a salda Wn — stan funduszy wydzielonych.

§ 70.

84 — Rezerwy i dochody przyszłych okresów

Konto 84 służy do ewidencji:

- 1) rezerw tworzonych przez jednostkę w ciężar wyniku finansowego w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem poniesienia strat w przyszłych okresach sprawozdawczych; zasady tworzenia i rozwiązywania rezerw regulują odrębne przepisy,
- 2) dochodów przyszłych okresów; zasady rozgraniczenia dochodów przyszłych okresów od dochodów okresu bieżącego regulują odrębne przepisy.

Na stronie Ma konta 84 księguje się utworzenie i zwiększenie rezerw, a na stronie Wn — ich zmniejszenie lub rozwiązanie.

Ponadto na stronie Ma konta 84 księguje się powstanie i zwiększenia dochodów przyszłych okresów, a na stronie Wn — rozliczenie dochodów przyszłych okresów, to jest zaliczenie ich do dochodów okresu bieżącego,

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 84 powinna zapewnić możliwość ustalenia stanu:

- 1) poszczególnych rezerw oraz przyczyn ich zwiększeń i zmniejszeń,
- 2) dochodów przyszłych okresów z poszczególnych tytułów oraz przyczyn ich zwiększeń i zmniejszeń.

Saldo Ma konta 84 oznacza stan rezerw i dochodów przyszłych okresów.

§ 71.

86 — Wynik finansowy

Konto 86 służy do ustalania wyniku finansowego jednostek.

Na stronie Wn konta 86 księguje się w końcu roku sprawozdawczego:

- sumę poniesionych kosztów i strat nadzwyczajnych — w korespondencji z poszczególnymi kontami zespołu 4,
- sumę zmniejszeń stanu produktów oraz rozliczeń międzyokresowych działalności eksploatacyjnej w stosunku do stanu na początek roku — w korespondencji z kontem 49,
- sumę elementów akumulacji zmniejszających rentowność — w korespondencji z kontem 74.

Na stronie Ma konta 86 księguje się w końcu roku sprawozdawczego:

- sumę uzyskanych dochodów i zysków nadzwyczajnych — w korespondencji z poszczególnymi kontami zespołu 7,
- sumę zwiększeń stanu produktów oraz rozliczeń międzyokresowych działalności eksploatacyjnej w stosunku do stanu na początek roku — w korespondencji z kontem 49,
- sumę elementów akumulacji zwiększających rentowność — w korespondencji z kontem 74.

Saldo konta 86 wyraża na koniec roku sprawozdawczego wynik finansowy jednostki.

Saldo konta 86 na początku roku następnego podlega — pod datą zatwierdzenia sprawozdania finansowego za miniony rok — przeniesieniu na konta 80—83.

Jeżeli zatwierdzenie sprawozdania finansowego za rok ubiegły nie nastąpi do końca roku sprawozdawczego, przeniesienie salda początkowego konta 86 powinno być dokonane pod datą ostatniego dnia roku sprawozdawczego.

§ 72.

87 — Podział wyniku

Konto 87 służy do ewidencji w ciągu roku sprawozdawczego:

- przekazanych wpływów budżetowych,
- kwot przekazanych z tytułu podziału wyniku finansowego, w tym także podatku dochodowego,
- odpisów na fundusze tworzone z wyniku finansowego.

Jednostki dokonujące scentralizowanych rozliczeń ewidencjonują na koncie 87 otrzymane i przekazane kwoty z tytułu podziału wyniku finansowego.

W końcu roku sprawozdawczego na koncie 87 zarachowuje się należności lub zobowiązania z tytułu podziału wyniku finansowego, w tym także podatku dochodowego oraz odpisy wyrównawcze na fundusze.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 87 powinna zapewnić możliwość ustalenia wysokości kwot podziału wyniku finansowego przypadających na poszczególne tytuły rozliczeń. Ponadto w jednostkach realizujących dochody budżetowe ewidencja szczegółowa powinna zapewnić możliwość ustalenia wysokości wpływów budżetowych według klasyfikacji budżetowej.

Konto 87 wykazuje na koniec roku sprawozdawczego saldo Wn, oznaczające kwotę podzielonego wyniku finansowego (w jednostkach realizujących dochody budżetowe — w tym także wysokość przekazanych w roku sprawozdawczym wpływów budżetowych).

Saldo konta 87 na początku roku następnego podlega — pod datą zatwierdzenia sprawozdania finansowego za miniony rok — przeniesieniu na konta 80—83. Jeżeli zatwierdzenie sprawozdania finansowego za rok ubiegły nie nastąpi do końca roku sprawozdawczego, przeniesienie salda powinno być dokonane pod datą ostatniego dnia roku sprawozdawczego.

§ 73.

88 — Finansowanie działalności

Konto 88 służy do ewidencji w ciągu roku sprawozdawczego:

- wykorzystanych kredytów budżetowych,
- otrzymanych dotacji na finansowanie wyniku finansowego.

Jednostki dokonujące scentralizowanych rozliczeń ewidencjonują na koncie 88 kwoty otrzymanych i przekazanych dotacji na finansowanie działalności. W końcu roku sprawozdawczego na koncie 88 zarachowuje się należności lub zobowiązania z tytułu finansowania działalności.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 88 powinna zapewnić możliwość ustalenia wysokości kwot finansowania działalności z poszczególnych tytułów. Ponadto w jednostkach wykorzystujących kredyty budżetowe ewi-

dencja szczegółowa powinna zapewnić możliwość ustalenia wysokości wykorzystanych kredytów budżetowych według klasyfikacji budżetowej.

Konto 88 wykazuje na koniec roku sprawozdawczego saldo Ma oznaczające kwotę finansowania działalności (w jednostkach wykorzystujących kredyty budżetowe — w tym także wysokość wykorzystanych kredytów budżetowych).

Saldo konta 88 na początku roku następnego podlega — pod datą zatwierdzenia sprawozdania finansowego za miniony rok — przeniesieniu na konta 80—83.

Jeżeli zatwierdzenie sprawozdania finansowego za rok ubiegły nie nastąpi do końca roku sprawozdawczego, przeniesienie salda powinno być dokonane pod datą ostatniego dnia roku sprawozdawczego.

§ 74.

Zespół 9 — Budżet i fundusze specjalnego przeznaczenia

Konta zespołu 9 służą do ewidencji wpływów i wydatków budżetu (kasowego wykonania budżetu) oraz przelewów środków między różnymi budżetami.

Na kontach zespołu 9 ujmuje się także wynik wykonania budżetu.

Ponadto konta zespołu 9 służą do ewidencji funduszy specjalnych.

§ 75.

90 — Wpływy budżetowe

Konto 90 służy do ewidencji wpływów budżetu z tytułu dochodów budżetowych (z wyjątkiem wpływów podlegających ewidencji na koncie 92).

Na stronie Ma konta 90 księguje się wpływy budżetu oraz nadwyżkę budżetową z roku ubiegłego przeznaczoną na wydatki budżetu roku bieżącego.

Na stronie Wn konta 90 księguje się zmniejszenia wpływów budżetowych.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 90 powinna zapewnić podział wpływów według klasyfikacji budżetowej.

Saldo Ma konta 90 wyraża w ciągu roku sprawozdawczego stan wpływów budżetu. Saldo to przenosi się w końcu roku sprawozdawczego na konto 94.

§ 76.

91 — Wydatki budżetowe

Konto 91 służy do ewidencji wydatków budżetu poniesionych w ciągu roku (z wyjątkiem środków przekazanych, podlegających ewidencji na koncie 93).

Na stronie Wn konta 91 księguje się poniesione wydatki budżetowe, a na stronie Ma — zmniejszenia wydatków.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 91 powinna zapewnić podział wydatków według klasyfikacji budżetowej.

Saldo Wn konta 91 wyraża w ciągu roku sprawozdawczego stan wydatków budżetu. Saldo to przenosi się w końcu roku sprawozdawczego na konto 94.

§ 77.

92 — Środki budżetowe otrzymane

Konto 92 służy do ewidencji wszelkich środków (dotacji i środków wyrównawczych) otrzymanych z innego budżetu.

Na stronie Ma konta 92 księguje się środki otrzymane, a na stronie Wn — zwroty środków otrzymanych.

Saldo Ma konta 92 wyraża w ciągu roku sprawozdawczego stan środków otrzymanych. Saldo to przenosi się w końcu roku sprawozdawczego na konto 94.

§ 78.

93 — Środki budżetowe przekazane

Na koncie 93 ewidencjonuje się wszelkie środki przekazane innemu budżetowi (udzielone dotacje i środki wyrównawcze).

Na stronie Wn konta 93 księguje się środki przekazane, a na stronie Ma — zwroty środków przekazanych.

Saldo Wn konta 93 wyraża w ciągu roku sprawozdawczego stan środków przekazanych. Saldo to przenosi się w końcu roku sprawozdawczego na konto 94.

§ 79.

94 — Niedobory i nadwyżki budżetów

Konto 94 służy do ustalenia i ewidencji zmian stanu niedoboru lub nadwyżki budżetu.

Na stronie Wn konta 94 księguje się w ciągu roku sprawozdawczego wykorzystanie nadwyżki oraz w końcu roku sprawozdawczego — przeniesienie sald kont 91 i 93.

Na stronie Ma konta 94 księguje się w ciągu roku sprawozdawczego pokrycie niedoboru oraz w końcu roku sprawozdawczego — przeniesienie sald kont 90 i 92.

Saldo Wn konta 94 wyraża stan niedoboru, a saldo Ma — stan nadwyżki budżetu.

§ 80.

95—97 — Fundusze specjalne

Konta 95—97 służą do ewidencji funduszy specjalnych, których środki przeznaczone są na finansowanie zadań działalności finansowo wyodrębnionej.

Na stronie Ma kont 95—97 księguje się utworzenie i zwiększenie funduszy specjalnych, a na stronie Wn — ich wykorzystanie, rozwiązanie lub przeznaczenie na inne cele.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do kont 95—97 powinna zapewnić możliwość ustalenia stanu poszczególnych funduszy specjalnych oraz przyczyn ich zwiększeń i zmniejszeń.

Koszty zmniejszające fundusze specjalne (finansowane ze środków tych funduszy) należy w ewidencji szczegółowej prowadzonej do kont 95—97 dzielić ponadto na:

a) koszty materialne:

- amortyzacja,
- zużycie materiałów, przedmiotów nietrwałych i energii,
- usługi i pozostałe;

b) koszty niematerialne:

- wynagrodzenia,
- narzuty na wynagrodzenia,
- usługi i pozostałe.

Salda kont 95—97 oznaczają stan funduszy specjalnych.

§ 81.

98 — Fundusze inwestycyjne

Konto 98 służy do ewidencji funduszy inwestycyjnych, których środki przeznaczone są na finansowanie działalności inwestycyjnej.

Na stronie Ma konta 98 księguje się zwiększenia funduszy inwestycyjnych, a na stronie Wn — ich wykorzystanie lub przeznaczenie na inne cele.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 98 powinna zapewnić możliwość ustalenia stanu funduszy inwestycyjnych oraz przyczyn ich zwiększeń i zmniejszeń.

Saldo konta 98 oznacza stan funduszy inwestycyjnych.